

Vabariigi Valitsus
Rahukohtu 3
15161 Tallinn

Meie kuupäev digitaallkirjas nr 1-3/130

Riigirahanduse olukorrast

Austatud peaminister ja valitsuse liikmed,

Eesti Tööandjate Keskliit [pöördus aasta alguses](#) Teie poole murega riigirahanduse olukorra pärast. Nägime, et **2025. aasta riigieelarve kulud on võrreldes 2019. aastaga kasvanud pea 70%, kuid majandus samal ajal vaid 45%**. See tähendab, et viimase kuue aasta jooksul on riigi kulutused ületanud majanduskasvu, mistõttu maksutulud ei kata kulude kasvu. Tulemuseks on olnud kiire laenu- ja maksukoormuse kasv ning niigi kõrge inflatsiooni kiirenemine (Joonis 1 ja Joonis 2).

Palusime Teil kriitiliselt üle vaadata riigi kulutused ja asuda neid kärpima selliselt, et mõne aastaga oleks võimalik riigirahandus jälle jätkusuutlikuks muuta.

Kahjuks ei ole olukord paranenud. Rahandusministeeriumi andmetel¹ kasvasid valitsussektori kulutused põhifunktsioonidele 2025. aasta esimesel poolaastal 2024. aasta sama ajaga võrreldes 7,4% ehk 580 miljoni euro võrra. Kuigi maksutulu kasvas samal ajal Maksu- ja Tolliameti andmetel² 13%, tulenes see peamiselt maksutõusudest ja ühekordsetest tehingutest, mitte majanduskasvust, mis on esimesel poolaastal jooksevhindades ulatunud ca 5%ni. Valitsus kandis osa eelmise aasta kasutamata tuludest sellesse aastasse üle ja vähendas seeläbi 2025. aasta laenamisvajadust, kuid järgmisel aastal on ees kulukas tulumaksureform ja kaitsekulude suurendamine.

Nõustume, et kaitsekulude suurendamine on praeguses olukorras vältimatu prioriteet, kuid nendele keskendudes tuleb paratamatult teha keerulisi otsuseid, et piirata kulude kasvu teistes valdkondades. Rahandusministeeriumi andmetel³ kasvasid kaitsekulud esimesel poolaastal 144,5

¹ Riigiraha.fin.ee, 21.08.2025.

² <https://www.emta.ee/eraklient/amet-uudised-ja-kontakt/uudised-pressiinfo-statistika/statistika-ja-avaandmed#maksude-laekumine>, 21.08.2025.

³ Riigiraha.fin.ee, 21.08.2025.

miljonit eurot (22%) ja ilmselt peaks järgmisel aastal veelgi tõusma (Tabel 1). Samas on rahaliselt suurima kasvuga hoopis sotsiaalkaitse kulud - 160,8 miljon eurot (6%). Hariduse kulud kasvasid 75 miljonit eurot (6%), tervishoiukulud 68,6 miljonit eurot (6%) ja suurenesid ka kõigi muude valitsemisfunktsioonide kulud. Ainsana vähenesid 8 miljoni euro võrra (1%) üldised valitsussektori kulud, mis on hea ja vajalik eeskuju näitamine, kuid see ei mõjuta suurt pilti.

Majandusest oluliselt kiiremini kasvavad riigi kulutused ei ole jätkusuutlikud ja viivad paratamatult jätkuva maksukoormuse tõusuni. See teadmine vähendab ettevõtjate ja tavainimeste niigi madalat kindlustunnet ega too majandusse uusi investeeringuid. Eesti inimeste heaolu kasvatamiseks ning riigi tugevdamiseks on vaja majanduskasvu, mille eelduseks on omakorda investeeringud.

Maksukoormuse tõusust ei päästa ka laenamine. 2025. aasta esimesel poolaastal kulus riigil laenude tagasimaksmisele 1,26 miljardit eurot, mis on samas suurusjärgus hariduse ja tervishoiukuludega. See viitab sellele, et tulevikus hakkavad valitsused maksutõusudest rääkima juba seoses vajadusega varasemaid laene tagasi maksta. Maksutõusud mõjutavad kogu ühiskonna käekäiku, kuid eriti kahjulik on see eksportivate ettevõtete konkurentsivõimele, kes konkureerivad riikidega (Joonis 2), kus maksukoormus ja tööjõukulu on madalam või ligipääs tööjõule ning muudele ressurssidele parem. Nendele tingimustele vastavad kõik teised Ida-Euroopa riigid. Eesti tugevus on olnud meie maksusüsteem, avatud, stabiilne ja läbipaistev ettevõtluskeskkond, kuid need eelised on arvukate maksumuudatuste tõttu hääbunud.

Seetõttu on Eesti Tööandjate Liidu seisukoht, et **2026. aasta riigieelarvet koostades tuleb valitsusel kulude kasvu kiirust oluliselt piirata.** Kulude kasvu peatamine ja eelarvekärped peavad olema piisavad, et katta vajalikud kaitsekulud eelarvedefitsiiti süvendamata. [Oleme varem soovitanud](#) indekseeritud kulud mõneks aastaks külmutada ja otsida mitte-elutähtsaid kulutusi, mida vähendada või kaotada. Jääme selle ettepaneku juurde – mõne väikese kulurea protsendikärpest riigirahanduse olukorra parandamiseks ei piisa. **Riigi kulude juhtimine vajab konkreetset ülesandepüstitust, selget mandaati selle juhtijatele ja elluviijatele, läbipaistvat raporteerimist ning järelevalvet.**

Kui valitsus suudab viia kulude kasvu majanduskasvu tasemele, üksnes siis on realistlik pika-ajaliselt maksurahu lubadusest kinni pidada või kaaluda planeeritud maksutõusude ärajätmist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

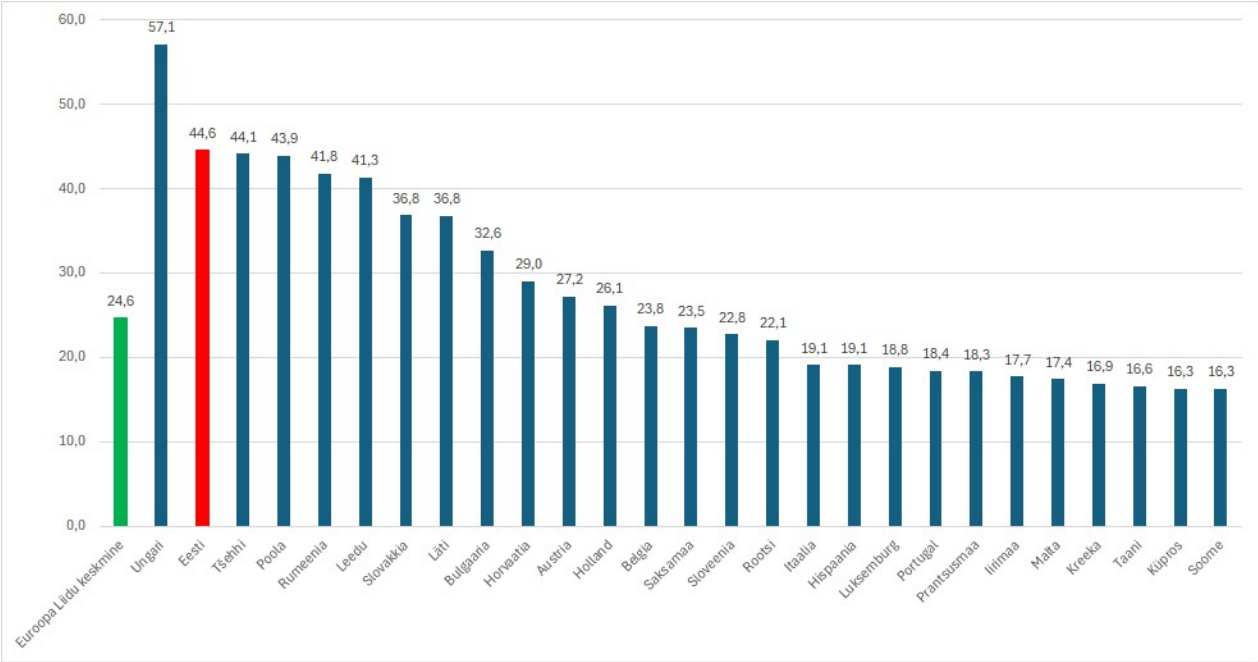
Hando Sutter

Tegevjuht

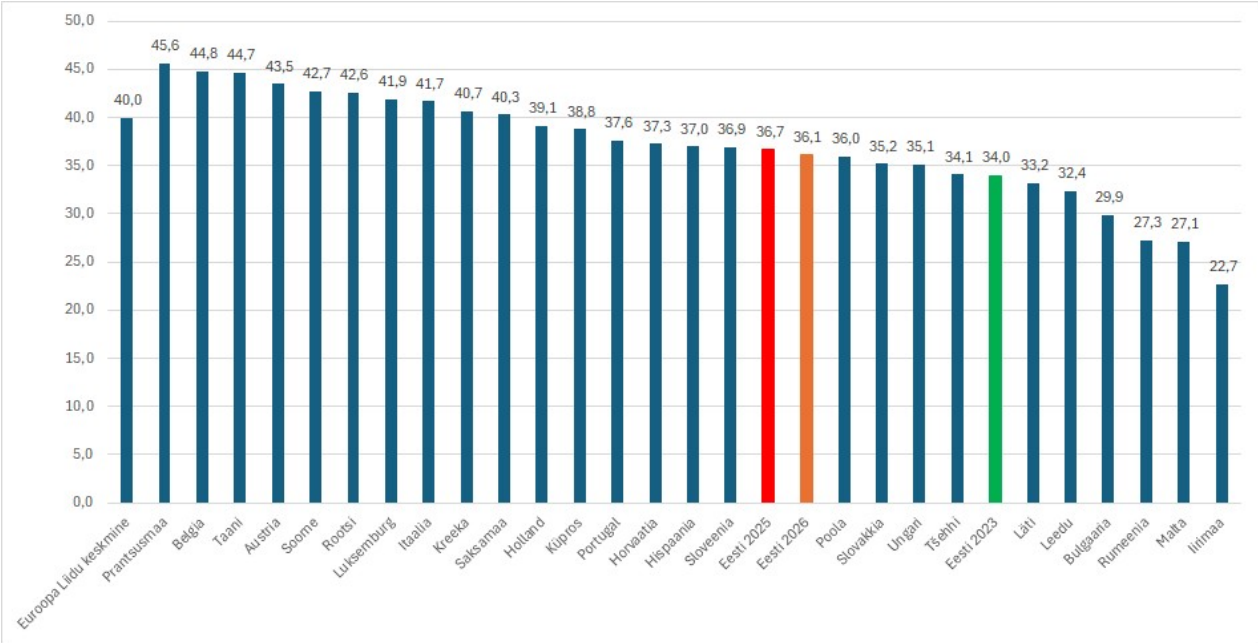
Ain Hanschmidt

Volikogu esimees

Lisad: Graafikud riigirahanduse olukorrast 2025

Joonis 1. Tarbijahinnaindeksi kasv 2019-2024 EL riikides, % (Allikas: Eurostat)

Joonis 2. EL riikide maksukoormus maksutulude suhtena SKP-sse 2023, v.a kus eraldi märgitud, % (Allikas: EUROSTAT ja Rahandusministeerium)

Tabel 1. Valitsussektori kulude kasv valitsemisfunktsioonide (COFOG) lõikes (Allikas: Rahandusministeerium)

Valdkond (COFOG klassifikatsiooni alusel)	2024 6 k (mln EUR)	2025 6 k (mln EUR)	Nominaalkasv (mln EUR)	Nominaalkasv (%)
01 Üldised valitsussektori teenused	633	625	-8	-1%
02 Riigikaitse	655	800	144	22%
03 Avalik kord ja julgeolek	293	319	26	9%
04 Majandus	707	771	63	9%
05 Keskkonnakaitse	100	114	14	14%
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	72	102	30	41%
07 Tervishoid	1 180	1 248	69	6%
08 Vaba aeg, kultuur, religioon	346	352	6	2%
09 Haridus	1 255	1 330	75	6%
10 Sotsiaalne kaitse	2 564	2 725	161	6%
Kokku 1-10	7 806	8 385	580	7,4%